



NGÀY 14 THÁNG

TỰ NGÀY THO BẨY 20 JUILLET 1928

| GIÁ BẢN         |           |
|-----------------|-----------|
| BỘNG PHÁP       | NÔNG QUỐC |
| Một sốm. 1.500  | 6.00      |
| Sáu tháng 2.50  | 3.14      |
| Mười tháng 1.50 | 2.00      |

Mua báo phải trả tiền trước,  
Thứ và mua báo gửi cho M. TRẦN  
BÌNH-PHẬM. Ai dâng quang cáo  
về riêng xin thương ngợi trước.

Chủ-niệm Khoa Chân  
HƯƠNG-THỨC-KHÁNG

Quán - ty  
TRẦN-BÌNH-PHẬM

# TIẾNG-DÂN

LA VOIX DU PEUPLE



## MỘT MỎI CẢM TƯỞNG ĐỘI VỚI VỤ ÁN VIỆT-NAM QUỐC-DÂN-BẮNG

(Tiếp theo)

Muốn biết giá trị một đảng nào (không nói thành bại) trước phải xét nhân vật trong đảng ấy từ cách thế nào, về giải-cấp nào, và tôn chỉ lớp đảng để làm gì, biết được nội dung mà sau mới biết được cái giá trị. Như đảng V. N. Q. D. trong mấy độ dày chỉ nghe cái tên, nay tòa án đã tuyên bố rồi, ăn một trái mà biết được tinh chất cái cây, xem một miếng kiều mà biết được công-xưởng nhà chế tạo; huống cả hổ-sơ tự-lập, cũng những lời khai báo vẫn đáp dã bảy trước tòa án, ta há không nhân đó mà biết được chân-tưởng đảng ấy thế nào hay sao? Vậy kỵ giả xin đừng về địa-vị trung-lập, bình-tâm-tinh-khi, cứ theo lấn-kịch dã diễn trước mặt muôn ác người mà xem xét, thi thấy được ba điều đặc-biệt như sau này:

Người trong đảng dù các hang người, kẻ đi học, kẻ đi buôn, người làm ruộng, người túng-sự nhà nước, kẻ nhà giàu, kẻ nhà nghèo, trong quân-nhân, trong nữ-giới, về giải-cấp nào cũng có, ấy là một.

Phần nhiều là người ít tuổi, trừ ra một vài người 60, 40 tuổi trở lên, còn rành lá trên dưới hai ba mươi tuổi, rõ là những tay thiểu-niên hăng-hái-cá, ấy là hai.

Phàm làm việc bí-mật là cốt cho không ai biết, nhút-dẫn bị phát lộ ra thì thường hay kiểm-danh che dấu chối cãi nọ kia, trong đảng này cũng có một phần chối cãi, nhưng chỉ dừng phần riêng mình, mà không dò hỏi cho ai, còn một phần thì vẫn chối-rồi-chối-bầm, nhận trách-nhiệm mình mà chờ quyền-tham-sát, ấy là ba.

Cứ xem mấy đều đở thi cũng rõ chân-tưởng đảng Quốc-dân này, nhân-vật cũng có hồn-tập, hành-dộng cũng có chỗ sơ-suất, song ở trong một xã-hội giáo-dục kinh-khuynh, phong-hoa suy-dỗi, chí-hồng-long với nái giồng, tráng-thầy tinh-tanh lồng-giồng mà bắt-chứt-lâm-theo, mà so với các đồng-giồng đây, lý-biểu-thi riêng một cái-cả hiện mà không thêm nương-dựa vào đâu, thật là một đảng trong xã-hội ta trước kia chưa từng có. Tuy về một chánh-quyền cũng cuộc trại-an trong xã, Chánh-phủ không thể dùng thử được mà buộc phải trang

tri để phòng nhân-ké khác, song lấy-le công-bình mà suy thi-trú bốn chữ «phóng-ngoại-trí» anh-rá,

Tuy vậy, chiêu-tinh-dịnh iỏi là cái quyền-hoàn-toàn ở nơi Chánh-phủ, công-cuộc hành-dộng, vì sao mà bại-lộ là tại đảng-ấy, kỵ giả không biện-hộ cho những người bị tội, mà những người đã-tuyên-thê vào đảng, thi minh-lâm-minh-chi, cũng không-cần-gi-ai-biên-hộ, kỵ giả cũng không-bản-dền-quyền-xử-doan của Chánh-phủ, vì những-nhà-cai-trí, dã-có-phương-pháp-nhứt-dịnh, có-hàn-bạc-cũng-là-vô-ich; song kỵ giả cũng-là-một-người-dân Việt-Nam, mà trai-ba-mươi-năm-nay, cứ-trông-thấy-những-cuộc-thất-bại-của-dòng-báo mà-tự-nhiên-sinh-ra-một-mỗi-bi-câm. Ông! Ua-dều-lợi-má-ghét-dều-hại, thích-chỗ-an-má-tránh-chỗ-nugy, vui-sự-phúc-má-kinh-sự-hoa, ấy-là-tâm-lý-tự-nhiên-của-loài-người, dẫu-dân-tộc-nào-cũng-vậy, dẫu-den-máu-dò, thịt-trắng-dà-mềm, dân-Annam-không-phải-loát-người-sao? Sao-lại-trai-dều-hại, thích-dều-nugy, vui-sự-hoa, mà-sợ-xuống-trời-lên, cứ-diễn-mãi-cái-tuồng-bí-kịch-má-không-chứa-như-thế? Kỵ giả-trong-trước-nghiêm-sau, mà-xem-long-nghi, theo-chỗ-tâm-ly-cũng-nhưng-tieu-kinh-nghiêm-má-thấy-dược-hai-cái-nghen-nhân: Một-là-cái-long-tin-nugy-nó-dây-tới.

Người ta trong-cuộc-sinh-hoạt, gồm-cá-phần-xác-và-phần-hồn, phần-xác-má-không-dược-vợ-do, hoặc-má-phái-nhưng-đều-khuân-hứa-thì-thường-thường-cầu-cứu-nơi-phần-hồn, phần-hồn-má-tim-dược-cái-cõi-vui-thích-thì-có-thể-quen-cá-phần-xác. Không-kè-nhưng-bắc-dai-tôn-giao, dại-nhân-nhân, theo-cái-chủ-nghĩa-xá-thân-cứu-thi, mà-cho-nhưng-hạng-ngu-phu-ngu-phu-cũng-cái-long-tin-nugy-như-thế. Trước-lúc-giáo-Gia-tô-mời-truyền-sang-nước-Nam, người-Nam-ta-có-biết-Thiên-chúa-là-gi, thlop-lý-là-gi, chí-nghe-cái-thuyết-

những-lớp-thiểu-niên, nghe-những-thuyết-tự-do-bình-dâng-má-sinh-lòng-tin-nugy, dại-dễ-cũng-thể.

là-dòng-một-cảnh-nugy-hiểm-má-dường-sau-lung-cùng-dường-trước-mặt, hai-hèn-so-sánh-thì-tự-nhận-cho-dường-trước-mặt-là-phải-nên-cù-việc-thắng-tới, đầu-trái-bao-nhiều-lần-thất-bại-má-không-chứa. Bởi-vậy-nên-muốn-nước-không-sồi, thi-chi-bằng-dụt-cái-dưới-bếp-ra, mở-dường-tuong-lai-thể-nào-cho-bọn-thanh-niên, trước-là-có-nơi-dừng-churn, sau-là-có-thổi-lui-lại, cũng-không-den-sinh-dều-tuyệt-vọng, ấy-là-một-dều-òn-thoả.

Mời nghe-hai-dều-ké-trên-chắc-có-người-bảo-rằng: Nói-vậy-là-có-ý-biên-hộ-cho-dâng-ấy. Nhưng-không-dâu. Kỵ-giá-dâ-nói: Người-dâ-vào-dâng-thì-không-cần-chi-ai-biên-hộ. Nhưng-dều-nói-trên-là-theo-trong-lâm-lý-quốc-dân-cùng-tinh-thể-xu-hướng-trong-ba-bốn-mươi-năm-nay, lây-lòng-chân-thật-má-bày-lò, mà-không-phải-là-ý-kien-rieng-của-kỵ-giá-dâu.

có-dâng-một-hai-tieu-de-là: «Hiến-tượng-của-xứ-Dông-Duông» (ký-giá-hồi-dó-chưa-biết-chữ-Pháp, có-xem-bản-dịch-chữ-Hán-nơi-một-người-bọn-) dại-khai-ké-cá-tinh-cánh-xíu-này, từ-việc-sưu-thuê-quan-loi, cho-dến-việc-quân-linh, rât-là-tuồng-lé, sau-hết-có-doan-kiết-luận-rằng:

Áy-nhà-ngôn-luận-trước-hai-mươi-năm-nay-má-lời-nói-như-thầy-trước-mặt. Kỵ-giá-xin-mượn-câu-trên-úy-má-kiết-bài-này.

(Hết)  
Minh-viên

## VĂN-VĂN

### ĐỌC-SỬ CẨM-NGÔN

TIẾP THÚ NHẤT  
Quyền-dân-với-quyền-nước-quan-hệ-nhau  
(Tiếp theo)

Thể-là-dung-yen-một-chỗ, dâ-không-thể-dung-chân, mà-muốn-lui-về-dường-sau, cũng-chẳng-có-nơi-nào-gởi-dược-cái-hy-vọng, thi-thì-lieu-minh-danh-bao, vẫn-biết-dường-quá-cái-hầm-dó-là-nugy-hiểm-má-cũng-không-thể-tránh, nghĩa

## Chuyện-hay

### CÀI KHỎ KHÔNG BIÈT CHÙ

Ông Mustapha Kémal nước Thổ-nhĩ-Kỳ, myan-cho-dân-trong-nước-có-cái-học-phổ-thông-như-dân-Ấu-Mỹ, bèn-hà-một-cái-lệnh: «Dân-trong-nước-bất-kỳ-hạng-nào, không-có-cái-bằng-của-quan-Thanh-tra-nhà-nước-chứng-nhận-rằng-là-người-có-biết-chữ, thi-con-trai-không-dược-lấy-vợ, mà-con-gái-không-dược-lấy-chồng». Đó-là-một-cách-cuống-bức-giáo-giục-rất-khon-khoe-má-người-ta-phải-vui-lòng-tuân-theo.

Nếu-như-nước-ta-má-có-cái-lệnh-ấy, thi-khôn-thật-l-vì-không-biết-chữ-thì-không-dược-lấy-vợ-lấy-chồng, mà-muốn-học-thì-học-ở-dâu? Trường-tu-không-có, mà-trường-hay-chuyen

má-phát-sinh-tự. Pháp-trướ-là-vi-gặp-dược-cái-cơ-bié-bức-xúc, chử-thực-ra-thi-cuộc-Cách-mạnh-Pháp-chi-là-cái-mỗi-dần-của-cuộc-Cách-mạnh-cá-Ấu-châu. Nguyên-từ-khi-có-khi-phát-minh-sản-ngoại-bé-cách-mạnh-tự-nước-Anh-má-trần-ra-khắp-các-nước-trên-dai-lực-Ấn-châu, giao-cốp-tri-bản-công-thương-theo-dó-má-nỗi-lên, thi-lực-này-một-thêm-mạnh. Dối-với-chỗ-dó-công-thương-mới-thành, chỗ-dó-phong-kieu-rất-là-trở-ngoại, bon-giờ-cấp-tri-bản-mới-dó-phai-thoi-dao-cái-thể-lực-phong-kieu-di-thì-mái-có-thể-tự-do-má-phát-triển-thể-lực-của-minh. Họ-béao-xuống-những-lý-tưởng-cách-mạnh-phan-ra. Nguyên-là-dương-hồi-thứ-kỷ-17, quối-lực-dần-dần-bành-trướng, đến-thời-đại-Lu-y-14-dâ-dai-dến-thời-kỷ-cục-thịnh. Nhưng-cái-cục-thịnh-dó-chẳng-quá-là-một-bon-chinh-khách-gian-hoát-de-hèn, nhán-cái-dâ-tâm-của-nhà-vua, mà-dâng-cái-thủ-doan-phu-diển-dâ-lâm-cho-lòi-lết-bé-ngoài. Quyền-lực-chuyen-ché-càng-lon, thi-bé-quan-lai-tham-lan, bón-quí-tộc-béo-nugy, càng-mặc-séc-hoanh-hành, còn-cái-phần-tù-duy-tri-mạnh-mach-cho-cá-hội-là-hàn-chung-thì-lại-bé-G-áu-phú-xem-như-cái-rác-nghia-trâu, tham-chí-hâm-vào-cái-dịa-vị-vô-pháp-sinh-tồn-não, dô-thực-là-cái-nugy-dòng-lực-chủ-yêu-lâm-cho-cách-mạnh-hao-phát-vay. Cái-dâu-ný-chuyen-ché-của-vua-Lu-y-11-hết-sự-áp-lực-trong-nước, l-ám-chi, dối-với-sự-phản-dòng-các-dân-bé-hinh-ở-ngoài, suối-dòi-cũng-miễn-cuồng-vượt-quá-duy-cái, nhưng-cái-không-khi-p-án-khang-ở-trong-nước-dâ-rất-nóng-hầu-má-trần-lai-ki-khắp-moi-nơi-trong-dân-gian. Đến-dời-vua-Lu-y-16-nhán-về-tài-chinh-không-lim-ra-dược-hiện-pháp, nót-nhiều-nghỉ-dân-bé-hinh, mong-vào-bé-gánh-và-chó. Hắn-lai-bé-hinh-vẫn-cái-có-hiệu-lực-dâ-dần-chanh-phu, mà-bé-chi-mong-ràng-chanh-phu-có-cái-gi-hảo-thi-lai-má-thoi, pham-goi-là-Chanh-phu-kien-toan-dâ-cái-nâng-lực-thôn-mâu-cái-hy-vọng-của-bé. Nhưng-Chanh-phu-Pap-dương-thời-lai-chi-chó-bé-hinh-lai-trâu-nghia, dối-với-cá-hàn-phai-có-cái-trach-nhiem-phuc-và-dương-nhiên, mà-không-dược-chia-nhà-và-má-thoi-gi-quyết-lợi-với-chânh-nhân-cá. Năm-1788, vua-Lu-y-16-triệu

(xem tiếp qua-trang-ba-cót-hé)

# ANNAM LỊCH SỰ

## HÃY NÊN HÚT THUỐC LÁ JVB

VIỆC TRONG NƯỚC

## TRUNG-KY

## HUE

Sách cầm

Có nghị định quan Khâm - sứ ra ngày 5 Juillet 1929 cấm ở xứ Trung-ký quyển sách :

"Gương lầu trang" của bà Đặng thị Hội xuất bản, in tại nhà in "Đức lưu phượng", 138 rue d'Espagne Saigon.

## Tăng lương

Các quan lại Pháp đã được tăng lương, các quan lại Nam cũng đã được tăng lương, nay lương của quan Toàn quyền và các quan Khâm sứ, Thống sứ cũng được tăng. Theo sắc lệnh tháng Juin 1929 thì lương của các ngài sẽ như sau này :

Quan Toàn quyền thi lanh được : 120.000 quan ;

Quan Khâm sứ hạng nhứt : 100.000 quan.

Quan Khâm sứ hạng nhì : 87.000 quan.

Quan Khâm sứ hạng ba : 68.000 quan.

## THỦA-THIỀN

## (HƯƠNG-THỦY)

\* Lý trưởng tăng thuế thán \*

Số báo 195 ra ngày 6 Juillet có đăng bài : " Lý trưởng tăng thuế thán ", nay tiếp được bài trả lời của lý trưởng T q - lộc Nguyễn Tuân dài khái nói, ông ta có thu 1500; trong số bốn đồng đó, thuế thán 35, còn một đồng (1\$00) là phần lợi ích trong lăng (như việc kiêm lương do lô trong lăng, phi học trưởng, tiền tuy phu chánh phó lồng), sự tiêu nạp ấy có vẫn bằng phi ký minh bạch của quan huyện sở tại lưu chiểu & tay v. v.

Cứ như lời cãi trên, đã có bằng quan phi minh bạch thì lý trưởng nên bày lại cho dân cho minh bạch.

Thuế thán . . . . . 3\$00

Phi trường học . . . . .

Tuy phu chánh phó lồng . . . . .

Thiên nói : \* Theo lệ nhà nước

Tir Ich v. v. . . . .  
Kè vạch rõ ràng thì dân nói sao được, nay nộp 1\$00 mà biên lai ghi có 3\$00, dân không kêu rêu sao được ?

Cái lôi không minh bạch ấy là tự dân ? B. B.

## THANH-HÓA

## (TỈNH-GIA)

Câu chuyện về việc làm

Xã Du-dô gồm hai thôn : Khả-la thôn và Thị - thôn: sun thuế định tiền đều riêng nhau cả. Nhưng hai thôn chỉ có một lô trưởng, Lý trưởng xưa nay toàn về người Thị - thôn làm, còn Khả-la thì có bao một người Hương mục để thừa hành công vụ. Việc ở Thị - thôn thì lý trưởng làm, ở Khả-la thị Hương mục làm, chỉ khi nào khai báo về dinh diễn tại hai lăng mới cần chung một đồng triết lý trưởng. Mấy lô này vẫn như thế.

Nay có định lý trưởng được tăng cấp tiền lô phi, hai thôn mới gây sự với nhau : Thị thôn lấy lô tăng lý trưởng chung thì số tiền trích ra phải cấp cho lý trưởng cả ; Khả-la nói phải để một ít mà cấp cho người Hương mục. Vì thế nên mới sinh ra kiện cáo.

Dân người ta thi cả nước xem như một nhà, còn người mình thì láng giềng cũng tranh nhau cái lợi đầu ruồi thật là một sự xấu ! Mong sao hai lăng nhường nhau hòa thuận với nhau, và quan trên xem tình thế mà phân xử thế nào, để sau này tránh khỏi sự xung đột không tốt.

BANG-HU lai cáo

## HA-TINH

## (CÀM-XUYÊN)

Nghỉ có oan không ?

Ngày 2 Juillet ký-giả đi qua dinh làng Nhượng - Ban, thấy một tên dân đang bị nọc giữa nồng và có tên lính lê cầm roi đánh, ký-giả hỏi ra mới biết rằng :

Năm nay hương lý phân bổ cho dân mỗi suất dinh là 3\$07. Tên Võ Tai-điêng bị dân kia cũng đưa 3\$07 ra nộp ; lý trưởng Hoàng - Khanh nhân rồi phát cho một cái thẻ thanh chung trong thê chí biến e63\$ mà thôi. Thiếu xin thêm cái biến lai 0\$07, lý trưởng không cho.

Thiên nói : \* Theo lệ nhà nước

mỗi suất dinh dù phải chịu 3\$00 thuế thán và 0\$18 học phí, chênh lệch là 3\$18. Nếu có việc làm mandat cũng cần cước, trước đã có chuyện trình cho quan Sứ Falson mời lão, xin lỗi lưu ý, nghe đã vắng hỏi một lô, nay lại trả lại như trước, không trách nào dân què phản nản vậy.

(TAM-KÝ)  
Nghỉ buôn lô đời !

Tại Tam - kỵ có tên Ba - Phuvuc (thợ sửa đồng hồ) và tên Bốn-Huynh (kéo xe) mấy lô này xoay về nghề buôn người, di khắp chợ quê mò người di các sô cao-su Nam-kỳ ; mò được một người, thì được giá ba đồng bạc. Chúng nó hết sức dùng lời ngọt ngọt mà cảm đùa người ta khiêu chông bô vơ, từ trốn thay...

Vẫn dè mò phu lợi hại thế nào, lô-canh cu - ly các sô đồn - điện khốn-khổ thê nào, trên bão-chuồng dã tùng bầy tó. Vô-bà con không nên nghe lời dò dành mà lầm ; bọn buôn người kia chỉ cối mấy đồng bạc ; sống chết mặc ai chúng nó có thiết gi !

Ph. S.  
BÌNH-ĐỊNH

Lại câu chuyện Tiên-long

Về việc tên Phan-tráp lârg Luât-lô (Quinhon) cướp họ cái lương Tiên-long bắt họ chém, mà tên cũn Phan-euc Quinhon là Tôn-thất Toản không chịu trả tiền, đã dâng trong số báo 189 ra ngày thứ tư 19-6, nay nghe Tòa già giao quan tình xù.

Ngày 3-7 có trát bắt Tôn-thất Toản cùng mấy người kiện Tiên-long tới Tỉnh.

Mong sao quan trên cứ lè công mà xét xử cho.

Mời-Công

(BÌNG-SON)

Cái lương hương tục

Ba làng Trung-an, Bình-chuong, Hòa-trung thuộc về làng Trung-an, trước kia mỗi làng có ba hòn cái dinh miếu nay lại hiệp tụ lại một nơi. Nhận rõ trong mỗi làng có dời ba hòn hòn khi nào đình làm xong nên lô chức lô hòn thành lô hòn lô nhô tên. Làng làm hiệp lô là nêu nón cõi gián liệu ; nay bày ra lô lòn hòn hòn xung, ai cũng biết là trái hòn với ý - nguyên của dân.

Dân mỗi người đã chịu đổi ba ngày công để làm dinh, nay lại phải bỏ

thể, có phải một điều kỳ di và to lát không ?

Ta nghe câu chuyện quái lạ, gồm có hùng thủ, nhân-bắc lai rằng :

- Như vậy thi địa-dông này là một nơi cõi lich-dông ghi nhớ, vì duyên cõi gõ mà lại lấp bẩn dí ?

- Đó là một cõi cõi khác, mà cõi cõi chung chả có tôi biết : Nguyễn vi Giáo-hoàng đó cũng với cái địa-dông này có quan hệ như thế

mỗi năm vào cũng ở trong lô lòn năm ba lòn, không những dí lõi mõi chông, gắp mõi sur dí ngoài đường kia, mà cũng dí gõ nhõ, làm một cái kẽ niêm ngày minh hi nón. Kíp sau dí lõi ở Thượng-dông ròi mà cõi hòn ngõi nón quay lạy cõi lòn đây này không

khi nào quên, thường thường trong khí đêm thanh gió mát, ở trong lõi lòn này bước từ vilon dạo chơi phong cảnh ; dí mõi trâm nón nay, việc dí dà thường, không

thấy khuya khóa gi ai, nên người ta cũng dí gõ cho qua lát như thường, không lâu làm quan tam

gi. Không ngờ đến năm cuối cùng

vào, cứ dừng long nhong mãi. Bộ một hồi lâu, bác ta bảo rằng : như các anh có muôn mau việc, thi phải đưa mỗi người 0\$10, mới được vào.

Lúc đầu chúng tôi còn cải cõi, sau lão quá sinh phiền và sợ trê việc làm ăn, nên lão dắc dí phải cõi cho bác ta mỗi người 0\$10. Đó là việc thường, đến như người nhà quê có mandat děa lanh, lão thi bô cho bác ta đòi.....

công việc làm ăn mà theo bão dám lão, thi phải : Ay cái khô cho dân không ?

Vậy có mấy lời thô thiển, xin các ông suy xét lại, liệu đồng linh với lão, đồng làm việc không干涉 mà có hại, thi tôi biết đường nào.

Nói người dân trong lòng

## NHA-TRANG

Những điều trong thấy...

Bữa 20 juin tờ ở Saigon về Huế mới tới Phan-thiet đã có người của hội Hào - hung lea rước bộ hành. Tôi tin lời quảng cáo về hội nghị, mua vé xe ra Tourane. Lúc trả tiền xong thì họ đã biết dài » ngay. Họ chia khách cho các xe may nhằm xe lót thi nhỏ, rồi xe xanh thi chín. Tôi trúng vào xe số 1830, chủ xe là ông Ng. d. K.

Xe này đi sau, họ đòi anh cù ly Bắc-kỳ thêm một đồng nữa vì « được » đi xe lót », nếu không chịu thi & lại, nhưng sau họ phải chịu lão. Một ông già người Quảng binh bị sa cơ thất nghiệp, mua vé xe ra Vạn-giả, nǎn nì hội bão giày bảy bão vì trong mình chỉ còn bẩy nhiêu thời. Họ thuận bão ; xe đi đến Ninh-hòa thì anh « sếp phò » lại đòi tiền một lần nữa. Ông ta nói đã đưa tiền cho người chủ xe (đang ngủ trên trần xe). Chủ sếp phò không nghe bô ông già Ay xuống Ninh-hòa trong lúc đèn-khuỷa (3 giờ đêm !)... Khoi Tuy-hoa 7km xe chết máy, một ngày một đêm. Trong xe có một thây di thi, một bà cụ già và một cô bé đứa con ba tháng ở lại bão tiệu nên xin sang qua xe kuác mì dì thi họ không chịu. Sau thùy di thi nói hết lời họ mới cho sang xe khác còn bao nhiêu bộ hành thau khóc mà họ cù ly nien.

Tiện đây xin hỏi hội Hào-hung theo tờ Quảng cáo trong bộ tuyên bố ra, sau sếp-phò và chủ xe số 1830 không cho bộ hành sang xe khác ? Họ làm bảy hay là hội dùng Quảng cáo mà phinh người. Nếu anh em sếp-phò trong bộ mà cù giũi chép cù-cùi dê-tieu nói trên thi thiết tưởng có thiệt hại cho hội nbiều lâm. Một người bộ hành chuyen xe số 1830

## DALAT

Mé gì đến thô ?

Ở đường đi lên nhà thương có một cái am người ta cho là rất linh thiêng, ai có bệnh đến bá cho thuốc thi lành liền. Nhơn người nhà kỵ giă có tên am, thành nghe được nhiều chuyện rất buồn cười

Nguyên đây là một cái nhà ô, người chủ nhà lèp căn giữa ra thờ, rồi tự lên đồng cho thuốc ; xác đồng ngày càng nhiều, từ cõi đến thây, tiếng tây bô bê, diện rất đúng « một », suốt ngày chỉ cắp dòi cõi bao dòn cõi, đến tối thi ứng đồng, đội mao, mang lìa, rồi đòi náo cõi Ay cõi nhau mà nhũn (tục gọi là múa hông), đoạn xanh grom do ra mà múa, lèp tượng này xong mới cho thuốc người bệnh.

Trong nhà có sáu tieng bôa cái phòng nhõ, ai đau phải đến dâp dâp, năm, một ngày dâp đồng bô, bôa, thi bôa mới chịu cho thuốc.

Thuốc bô cho có hiệu nghiệm ! Ay không, kỵ giă không cần phải nói, cứ xem dòi cũng rõ chân rồi, Thế mà người mình hay tin nhãm, nghe đâu tin đó, chẳng biết thực hư thế nào, ngày đêm nói got nhau đi xin thuốc !

Ôi ! cái thời mà mông ấy bao giờ mới tiêu diệt ?

Dương-lí-Ba

Nữ hoa sinh

## BẮC - KỲ

## HA-NOI

## Hội đồng Bảo hộ

Hội đồng Bảo hộ, hiệp tại phủ Thông-sử hời 9 giờ mai, ngày 13

## MANDATS CỦA AI??

Bản báo có tiếp được 5 cái mandat số 089776 ở Bồng-son ngày 7-5-29, số 101524 ở Quảng-tri ngày 3-6-29, số 148876 ở Gò-công ngày 4-6-29, số 100961 ở Tam-ký ngày 19-6-29, và số 206741 ở Vinh ngày 5-7-29 mà không có tên người gọi, vậy ngài nào có mandat ấy xin trả lời cho biêt, cảm ơn. Tieng-Dan

Nên dùng dầu KHUYNH - DIỆP

Vi:

1° Dầu Khuynh-Diép rất hay ; trị nhiều chứng rất thần hiệu.

2° Dầu Khuynh-Diép giá rẻ ; ve nhõ có 0 \$ 10

3° Dầu Khuynh-Diép rõ là nội-hóa : Chinh M VIEN-BE, distillateur Đồng-hor, chế tạo ra.

Ở Trung-ký cũng trong Nam ngoài Bắc, dâp nhiều nơi có đại-lý.

thể, có phải một điều kỳ di và to lát không ?

Ta nghe câu chuyện quái lạ, gồm có hùng thủ, nhân-bắc lai rằng :

- Như vậy thi địa-dông này là một nơi cõi lich-dông ghi nhớ, vì duyên cõi gõ mà lại lấp bẩn dí ?

- Đó là một cõi cõi khác, mà cõi cõi chung chả có tôi biết : Nguyễn vi Giáo-hoàng đó cũng với cái địa

dông này có quan hệ như thế

mỗi năm vào cũng ở trong lô lòn năm ba lòn, không những dí lõi mõi chông, gắp mõi sur dí ngoài đường kia, mà cũng dí gõ nhõ,

làm một cái kẽ niêm ngày minh hi nón. Kíp sau dí lõi ở Thượng-dông ròi mà cõi hòn ngõi nón quay lạy cõi lòn đây này không

khi nào quên, thường thường trong

khí đêm thanh gió mát, ở trong lõi lòn này bước từ vilon dạo chơi phong cảnh ; dí mõi trâm nón nay, việc dí dà thường, không

thấy khuya khóa gi ai, nên người

ta cũng dí gõ cho qua lát như

thường, không lâu làm quan tam

gi. Không ngờ đến năm cuối cùng

thể kỷ 19, trong cái động này, hõi nhiên xuất hiện một vật yêu quái, khudrj rồi người ở chung quanh không được yên lâng, người ta không biết làm sao, mới lèp bẳng cái động đi, ở trá với yêu quái đó.

Từ đó ở được yên lâng, mà hòn đeo Giáo-hoàng từ đó về sau cũng biến đi đâu, không thấy qua lại như trước nữa.

Ta nghe một lát, rằng những câu chuyện không ngần không gốc, chỉ cho là cái liêu liêu khôn, không cần biện bê, phu làm trò cười mà thôi, nhân lai dạo rong một hồi, hằng thử đã người ta làm minh nghệ dâp, kíp sau dí lõi ở Thượng-dông ròi mà cõi hòn ngõi nón quay lạy cõi lòn đây này không

khi nào quên, thường thường trong khí đêm thanh gió mát, ở trong lõi lòn này bước từ vilon dạo chơi phong cảnh ; dí mõi trâm nón nay, việc dí dà thường, không

thấy khuya khóa gi ai, nên người

ta cũng dí gõ cho qua lát như

thường, không lâu làm quan tam

gi. Không ngờ đến năm cuối cùng

(Còn nữa)

# CREDIT FONCIER DE L'INDOCHINE

(BỘN-PHÁP-BÌA-ĐC-NGÂN-HÀNG)

Cho vay

Cầm nhà đất  
Cầm đồn điền  
Lâm nhâ  
Tậu nhà tậu đồn điền

Góp tiền hàng năm gốc nát lãi, như góp bò già hàng năm, từ MỘT đến NĂM năm.

Lãi rất nhẹ — Cách giá dễ dàng.

Bản-Hội có nhận về các kiểu nhà giá linh rất hời

XIN HỎI THÈ LỆ TAI:

HANOI — Hội Sở Bản-Hội 89 phố Francis Garnier  
TOURANE — Maître PHAN-CAO-DOANH,  
Luc-Sự kiêm Quản-Lý Văn-Khí tại Tòa Án

Juillet, do quan Thống-sứ Robin  
chủ tịch dã BẮC CÁC ĐƠN XÍN  
CHỐNG ÁN của những người can vể  
vụ : VIỆT - NAM QUỐC - DÂN  
HÀNG — moi bị Hội - đồng Bìn  
hình kết-nghị vita rồi.

Thê là mấy cái án của Hội-dòng  
Bìn-hình kết-nghị hôm trước, nay  
không còn kêu ca đâu được nữa  
và sẽ y như đó mà thi hành.

MON-CAY

Một người thiếu niên trốn sang  
Tàu và đã bị bắt ở Moneay

Ngày 16 Juin, người lính cảnh  
sát tên là Trinh, đứng cạnh & cầu  
Bông-hung, có bắt được một người  
thiếu niên trốn sang Tàu và.

Khi dẫn về sở Sún-dám hỏi thì  
người ấy k ai tên là Định - ngọc  
Cường 19 tuổi, quán làng Kiều-túc,  
huyện Mỷ-loc, tỉnh Nam-dinh, chưa  
cô vợ con gì cả, có biết quắc-ngữ  
và chữ Pháp.

Người ấy nói trốn sang Quảng-  
đông từ hồi tháng Jan 1928. Từ  
khi ấy cho tới ngày 26 Mai 1929  
vẫn theo học tại trường học Cách  
mạng Quảng-đông, cùng với một  
bọn 40 người thiếu niên Việt-Nam  
nữa.

Nay về Moukay, là có ý muốn đến  
xin quan Thủ-hiến dạo binh cho  
phép về Nam - định, để học nghề  
lâm-máy.

Hiện người thiếu niên ấy đã bị  
bắt giải vào tòa án.

(C. L. 2 Juillet)

## NAM - KỲ SAIGON

•Bông-pháp thời-báo: không  
được phép xuất bản nữa!

Lời nghị định cấm quan Toàn  
quyền ký tên ngày 4 Avril 1923  
cho ông Nguyễn kim Định xuất  
bản báo Bông-pháp Thời báo  
đã bị hủy bỏ dì rồi!

Kể từ ngày 29 Juin 1929 thi báo  
Bông-pháp không còn...

Nghe đâu ông Nguyễn nhơn dịp  
Hội-dòng chánh phủ lội lại, có dê  
don lèo xio phép cho báo minh ra  
hàng ngày, nhưng phép chưa thấy  
p ép, mà từ nhút-trinh minh bị  
chết.

(T. C. 4 Juillet)

BÌN-TRE

Con gái ra ứng cử... hội t  
Ai dê chí em minh ngày nay  
etlog mogn chen vai vào việc lèng  
việc nước! Ai dê ở xú minh mà  
có mây có con gái ra ứng cử hội  
t! Ở đây!

## LOI CẨM ƠN

Chẳng may thán phu chúng tôi là  
LÂM - DUY - ĐIỀU cầm y hiệu

ý tê thê lại phởng Đệ-ngô Hué

bữa mồng hai tháng sáu tức là 8  
juillet đến ngày mồng sáu tức ngày

12 juillet giờ iy an lèng tại làng

Dương-xuân-thuyng, các qui ông

qui bà có lèng tối gởi thư chia

buồn, và các phung lèng cùng di

dưa đám. Trong khi bối rối có so

thất dẽ gi xin các qui ông qui bà

tha lỗi cho, thời chung tối lèng làm

cảm ơn lèng lâm.

Ví vong nhon : Truong-lý-Vinh-

Trinh.

Có tû : Lâm - duy - Tuyên, Nông

chánh tòa phan sự

Lâm-duy-Tú : Nông-chánh

tòa phan sự

Lâm-duy-Quan

Chung lón : Lâm-duy-Trân

Lâm-duy-Ngoan

Lâm-duy-Lâm

Lâm-duy-Cửu

Lâm-duy-Ký

Lâm-duy-Liên

Chung nǚ : Lâm-lý-Nhu-Quế

Lâm-lý-Tuong-Ngan

Lâm-lý-Kieu-Nú.

## Chú ý! Chú ý!

Ai là chủ tiệm bán thuốc bắc  
- CHỈN và SỐNG, nên tìm đến tiệm  
QUẦN-THÁNG & dường CANTON-

MAIS N° 78-89 FAIFOO là một nhà  
buôn bán thuốc bắc, tạp hóa, thuốc  
cầu, trà đánh từ xưa chí nay trải

đến 30 năm du trên đường kinh-lé,

ai ai đều nghe tiếng; Ban sá ban lè  
giá cả phải chăng, ai ó xa muốn  
hỏi giá cả gì, sẵn lòng trả lời  
ngay:

Xin kính mời quý khách chiểu cố.

Chủ nhân kính cáo

QUẦN-THÁNG

## CAM TÍCH TÁN

(Thuốc bột sán lái hiệu con BUÔM BUÔM)

Xét trong lè thường trê em khi biết di biết chạy thi hay húi bảy, trán, sau khỏi  
bệnh này bệnh kia nhưng thường lại hay sinh sán lâi, nước da vàng, óm yếu, bụng  
nồi già, hay đau bụng mà khỏe tối ngày, làm biến ăn, hoa: ăn nhiều quá mà không  
biết no, hoặc tiêu ra hơi, ấy rõ ràng là bệnh Cam-tich, nếu dùng thuốc không hay đã  
tốt tiền mà lại hại cho tổ em nữa.

Bồn-được phỏng không né chút công mọn, nên mới ra công lâm kiểm nói: ác miêu  
Danh-sơn bén Trung-quốc, ché luyện ra và thí nghiệm đã làm phen mới thành được  
thứ cam-tich tan này rất nên kiến hiệu, qui ông qui bà co em chán nén có các bệnh  
nói trên đây thi nên cho nó ăn, dầu mà không bệnh thi càng bò lèch. Mỗi gói giá là 0\$10

bảo L'Avenir du Tonkin, Trung-bắc  
Tân-vân và Bông-Pháp.

Vậy thi gần hai năm nay, Tiên-  
long Thương-Doan hành động ngoài  
vòng pháp luật. Một cái công ty tư  
bản to lớn như T. L. T. B. mà  
hành động ở ngoài pháp luật thi  
những nhân-dân kỵ khát huyết mạch  
cho công ty, biết lấy gì làm bảo  
dảm? Một cái công ty tư bản mà  
hành động ở ngoài pháp luật thi  
những người chủ trương muôn thâ  
nâm thê nào mặc y, không có gì có  
thể hạn chế họ được. Một cái công  
ty tư bản mà hành động ở ngoài  
pháp luật thi những huyết mạch của  
nhân-dân, họ muốn lợi dụng thế  
nào, thi nhân-dân cũng không biết  
dầu mà kêu. Cứ xem như những tin

Tóm lược lại là như thê này:  
dương kinh khi các đại biểu của dân  
chúng bị bọn qui tộc và bọn tăng  
lít bài xi h, ngày 20 tháng 6, họ iop  
nhau ở trường Bành-cầu, cùng nhau  
tuyên thê rằng, chua ché định được  
Hiến pháp thi chưa phản tân. Lãnh  
tụ của dân chúng thi ấy là ông  
Mi-ra-bô (Mirabeau). Vua Lu-y 16  
bất đắc dĩ phải khiến bọn qui tộc  
khui phục, thiê là Quốc-dân hội-nghị  
(Assemblée nationale) chiếm  
được thắng lợi mà thành lập. Song  
bọn qui tộc có chịu khui phục  
thực dâu, họ bèn xui khiến vua Lu-y  
phải chuồn bị quân sự để toan  
dâng bao lực mà áp chế những đêu  
yếu cầu của nhân-dân. Dương kinh  
cái tình hình ấy kích ngang mọi  
cách lè thường, có một nhà kỵ gi  
ián vẫn là Đê - mu - lanh (Camille  
Desmoulin) ra trước dân chúng mà  
tuyên bố cái âm mưu của Chánh-pù  
cùng bày lồ cái nguy hiểm của tiền  
đò nhân-dân; ai nay kie lè đều  
hiểu rằng không thể tin vào Chánh  
phủ được. Nhân-dân đã bị Chánh  
phủ xem rẻ như vậy thi cái an toàn  
của dân chúng chỉ có dân chúng tự  
ra sức mà duy trì lè. Lúc ấy toàn  
thê nhân-dân thành Ba-ri bèn kéo  
đến đánh nhà đại-ngục Bát-ty  
(Bastille), giết chết ngục quan, khai  
phóng cho lao phạm, dù họ vé binh  
Thủy-si (Garde suisse) hung moch  
thê nào cũng không cần trả được  
cái luồng sống dám của nhân-dân.  
Bắn lai, cái đại-ngục Bát-ty ấy, nhâ  
vua cũng qui tội muôn glam cảm  
ai cũng được, lúc ấy nhân-dân đều  
xem nhâ đại-ngục ấy là cái liêu  
biêu của quân quyền chuyên chế,  
cái ý vị & trọng thực là trọng đại  
phi thường. Sau đó không bao lâu,  
Quốc-dân hội-nghị bèn tuyên bố  
trú bô giải cấp đặc quyền, thu biên  
tất cả tài sản của bọn qui tộc, đến  
khi vua Lu-y 16 đã bị lên đoạn đầu  
đài thi cái quyền uy quân chủ  
chu chuôn ché bị quyết sạch.

Cái ngày đánh phá nhà đại-ngục  
Bát-ty là ngày 14 tháng 7 năm 1789  
Ngày ấy đã định làm ngày Quốc  
khanh kỷ niệm của nước Pháp. Đến  
ngày nay mỗi năm vẫn cứ hành lè  
thê ở nước Pháp cùng khắp các xứ  
thuộc địa và bảo hộ của Pháp.  
Vé-thach

Thê thi ai cũng có thê sảng lập

công ty tư bản ngoài vòng pháp  
luật, cù tự do hoạt động mấy năm,  
đến khi pháp luật có can thiệp vào  
tai 1.000 phat lèng(non 100\$00), tiền  
phat cũng clua đêu nỗi có ảnh  
hưởng to lè.

Ông chủ T. L. T. B. bị p q, liê

la từ nay vê sau T. L. T. B. sẽ từ  
nơi bắt hợp pháp mà trở vào vòng  
hợp pháp hay sao? Đầu ấy không  
thấy mấy tờ bao kie trên nói đến,

mà cũng chẳng biết Tòa án phân

quyết thê nào, duy có một điều là  
từ khi ông chủ bị phạt thi T. L. T.

B. vẫn cứ hoạt động như thường,  
không thấy có chút gì thay đổi.

Vậy kỵ giá lòi hỏi  
những nhà có trách nhiệm rằng:

Tờ rày vê sau T. L. T. B. có phải  
hành động theo pháp luật hay

không? Những tiền tài huyết mạch

của nhân-dân sẽ có pháp luật bảo  
dảm cho hay không? Những điều

kiêm hãi T. L. T. B. phải theo pháp  
luật để bảo hộ tài sản cho nhân  
dân là thê nào? Nhưng mỗi  
tê hãi của T. L. T. B. như các  
bảo thường nói đến, pháp luật có  
cần trê di hay là để cho T. L. T.  
B. lè do mìn nhay? Bởi với nì ống  
véc đã xảy ra hoặc sẽ xảy ra có  
phỏng hại đến quyền lợi của người  
cho họ. Chánh-phủ có điều tra  
cho kỵ mà đối đãi.

?

Tòa án phạt ông Trần-quang-  
Đoan về tội sảng lập và quâu - lý  
công ty tư bản mà không xin phép,  
cũng là vì khong tuân theo  
sắc lệnh 12 Avril 1916, buộc các  
công ty tư bản phải chịu dưới  
quyền kiểm sát của Chánh-pù  
(place sous le contrôlé du Gouvernement). Vậy thi từ rày vê sau T. L. T. B. sẽ chịu Chánh-phủ kiểm  
sát như những công ty tư bản khác  
tại sao? Bởi giờ sự kiểm sát của  
Chánh-pù có thê nào mà bù enia  
lại những sự thiệt hại của nhân  
dân trót hai năm nay không? Chánh-phủ có sê khám xét lại cá  
sô sách của T. L. T. B. từ trước  
đến giờ để tìm ra những ché  
sai lầm không? Có nên xé  
xem các cho vay lèi của T. L. T. B. hiện thi hành có quá nặng  
hay không? Có tên tinh xem  
cách sắp đặt (combination) và  
cách kinh dinh của T. L. T. B. có  
thể bảo đảm cho sự giao phó ngan  
khoản (remboursement) cho những  
người mua được họ không? (Hay  
là khi đầu nhiều người gop mà  
khoản tiền giao phó it thi họ còn  
chay, đến mây năm sau, số người  
gop ít di, mà khoản tiền giao phó  
nhieu len, thi không thể lấy tiền  
đau mà giao phó nỗi, khi ấy thi  
sẽ thê nào?) Có bao người  
chủ trương T. L. T. B. phải  
có một tư bản riêng chứng nào để  
bảo đảm cho việc quản lý không?  
Sau bao, ký giả xin biêu đồng tinh  
với 7 câu hỏi của Ông Thủ-nhân  
đang trong báo T. D. số 167, và  
mong rằng Chánh-phủ sẽ lưu tâm  
đến các câu hỏi ấy để c o hu-đi  
mạch của nhân-dân khỏi đến nỗi  
bị hao mòn.

Người ngay lai cão

## VIỆC THÈ GIỚI

### À-DÔNG

### TRUNG HOA

(T. ngày 8 tháng 7)

Trung-ting với Diêm

Ngày 6 Chánh-phủ Quốc-dân điện lè  
thu hai đã tra Diêm-lich-Son. Diêm đã  
chi hoan kỵ xu-fu-dung, dò yêu cầu  
rõ các phương diện, mà cái đồng cơ  
lô vi T. L. T. B. không có dù sơ dò  
phò Phan, không thể không phò  
nhão để duy trì uy nghiêm mà kết  
quả thi Phan Diêm đều không xoát  
đương. Phan tem trê lai Thái - nguyên,  
còn quan quyết thi phò thắc cho những  
nhân vật thuộc tê dich-phái. Nhất dán  
cái ôm mưu của bón bén kia cáo  
thanh, thig-ky-lay lai cuộc tranh đấu thê  
hai, đối với cái cục diện cầu sa như  
thê, chúng ta không thể lạc quát được.

(Quan-báo)

Trung với Nga

(T. ngày 1 tháng 6)

Sớm hôm nay người Trung-hoa đã  
chiêm những đường điện báo rieng của  
Công-ty xe lửa Trung-Dông từ Cáp-ohi-  
tan đến Áo-hau-ly và từ Cáp-ohi-tan  
đến Pogranitcheva, công là đường  
đi thoại uôi tai nơi ấy, chỉ để cho  
Công-ty những đường cầu dông vè  
thuong-và mà thô Chánh-phủ Trung-hoa  
đã bắt 10 người phi-viên zô-vết,  
trong ấy ó viên Chánh-phủ Trung-ting  
và viên chánh-tri-cye và viên chánh-tri-thuong-và-cye của Công  
ty Niêu-e Choch-nghip liep-hoi (Unions professionnelles) Xô-viet bị đóng cửa

## Hai tinh nữa !!

### CHI - DIÊM

## DONG-HOI VÀ FAIFOO

Sập mờ bán thuoc nam, thuoc bắc.

Xin Dong-bao chieu cõ giáp cho.

Nay kinh cáo.

VỊNH-HƯNG-TƯỜNG

N° 167 Rue Sarraut — Vinh



Mỗi hộp \$100, 12 hộp 10\$00

Nếu quý

